

Jätteen keräystoiminnan merkitseminen jätehuoltorekisteriin

- jätelaki (646/2011) 6 § 1 mom. 10 kohta, 100 §
- valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012), jäljempänä *jäteasetus*, 10 ja 30 §

Tässä muistiossa käsitellään jätelain mukaista menettelyä jätteen ammattimaisen keräystoiminnan hyväksymiseksi jätehuoltorekisteriin. Muistio on tarkoitettu ensisijaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja aluehallintovirastojen käyttöön ja sen toivotaan edistävän ilmoitusmenettelyn yhtenäistä soveltamista Suomessa. **Muistiossa esitetyt tulkinnat eivät ole oikeudellisesti sitovia ja niitä on sovellettava yksittäistapauksissa tapauskohtaista harkintaa noudattaen.**

1. Keskeiset säännökset

Jätteen keräystoimintaa koskevasta ilmoitusmenettelystä säädetään jätelain 100 §:ssä. Pykälän mukaan "*sen, joka aikoo harjoittaa jätteen ammattimaista keräystä, on tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten sen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jonka alueella keräystä harjoitetaan.*" Ilmoituksessa annettavista tiedoista säädetään tarkemmin jäteasetuksen 30 §:ssä. Ilmoitusmenettelyllä pannaan täytäntöön EU:n ns. jätedirektiivin (98/2008/EY) 26 artiklassa jäsenmaille säädetty velvollisuus varmistaa, että toimivaltainen viranomaisena pitää rekisteriä laitoksista ja yrityksistä, joita luvanvaraisuus ei koske ja jotka keräävät jätettä ammattimaisesti.

Jätteen keräyksellä tarkoitetaan jätelain 6 §:n mukaan *jätteen kokoamista kiinteistön haltijan, kunnan, tuottajan, jakelijan tai muun järjestämään vastaanottopaikkaan omatoimista käsittelyä varten tai jätteen kuljettamiseksi käsittelyyn, mukaan lukien alustava lajittelu ja tilapäinen varastointi.* Jätteen keräystä koskevista yleisistä velvollisuuksista säädetään jäteasetuksen 10 §:ssä.

2. Milloin jätteen vastaanottopaikka ilmoitetaan jätehuoltorekisteriin ja milloin tarvitaan ympäristölupa?

Ilmoitus jätteen keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin on valvonnan väline. Sen avulla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen saa tiedon valvottavasta toiminnasta.

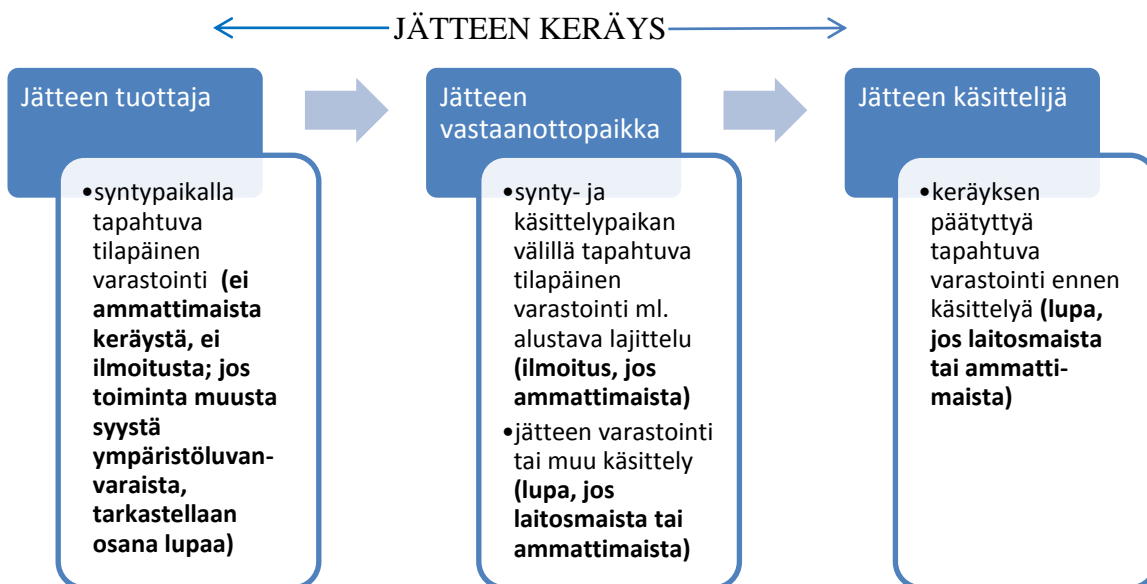
Ilmoitus jätehuoltorekisteriin tehdään toiminnasta, joka on **pelkästään jätelaissa tarkoitettua jätteen keräystä**. Jätelain mukaisesta jätteen keräyksen määritelmästä ilmenee aiempaa määritelmää¹ selvemmin, että keräykseen voi kuulua myös alustavaa lajittelua tai tilapäistä varastointia ja että keräys voi tapahtua myös muualla kuin jätteen syntypaikalla. Jos toimintaan sisältyy keräyksen ohella jätteen pitkäaikaista varastointia taikka alustavaa lajittelua laajamittaisempaa valmistelua hyödyntämistä tai loppukäsittelyä varten, voidaan toiminnan katsoa olevan kokonaisuutena luvanvaraista jätteen käsittelytoimintaa. Rajanveto alustavan ja muun lajittelun samoin kuin tilapäisen ja pitkäaikaisen varastoinnin välillä ei ole yksiselitteinen, vaan sitä on tulkittava tapauskohtaisesti kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen:

- **alustava lajittelu** olisi tulkittava verrattain suppeasti. Siihen voisi kuulua esimerkiksi jätteiden uudelleenkäyttökelpoisuuden tarkistamista ja uudelleenkäyttökelpoisten laitteiden, tuot-

¹ vuoden 1993 jätelain (1072/1993) mukaan jätteen keräyksellä tarkoitettiin jätteen kokoamista, lajittelua tai yhdistämistä kuljetusta taikka omatoimista hyödyntämistä tai käsittelyä varten.

teiden ja osien erottelua muusta jätteestä sekä jätteen esilajittelua kuljetuksen järjestämistä varten. Esimerkiksi jos jätteitä lajitellaan koneellisesti tai laajamittaisesti siirrellään koneellisesti tai jos jätteestä poistetaan vaarallisia aineita, ei toimintaa enää voitaisi pitää ilmoituksenvaraisena jätteen keräystoimintana.

- **tilapäisen varastoinnin** käsitettä ja sen suhdetta luvanvaraiseen jätteen varastointiin on tulkittava tapauskohtaisesti toiminnan luonteen perusteella jätteen laatu, varastoinnin laajuus, varastoinnin kestoaika ja keräyksen tarkoitus huomioon ottaen (vrt. jätedirektiivin johdantolause 16). Siten esimerkiksi jätteen laajamittainen (esim. kerrallaan varastoitavien tavonomaisten jätteiden määrä yli 50 tonnia tai enemmän kuin 2-3 konttia) tai pitkäaikainen (esim. yli vuoden kestävä) varastointi olisi yleensä luvanvaraista. Sen sijaan esimerkiksi kunnan järjestämän jätehuollon piiriin kuuluva kotitalouksien jätteiden vastaanottoaika, samoin kuin huoltoaseman yhteyteen sijoitettu kotitalouksien vaarallisten jätteiden vastaanottoaika voitaisiin katsoa ilmoituksenvaraiseen keräystoimintaan sisältyväksi tilapäiseksi varastoinniksi.

Kuva 1. Jätteen vastaanottoaikan ilmoituksen- ja luvanvaraisuus

Ilmoitusvelvollisuus koskee **kiinteässä vastaanottoaikassa tapahtuvaa keräystä**. Liikkuva keräys (esimerkiksi yhdyskuntajätteen keräys pakkaaviin jäteautoihin, sako- ja umpikaivolietteen ym. keräys loka-autoihin, vaarallisen tai muun jätteen kuten metalliromun keräyskampanjat keräilyautolla) on jätteen ammattimaista kuljettamista ja vaatii jätelain 94 §:n mukaisen hyväksymisen jätehuoltorekisteriin.

Ilmoitusvelvollisuus koskee **ammattimaista** jätteen keräystoimintaa. Näitä ovat esimerkiksi kunnan, tuottajayhteisöjen, tiehallinnon ja jätealan yritysten järjestämät sekajätteen tai lajitellun jätteen vastaanottoaikat. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä ei-ammattimaisesta keräyksestä, jota ovat esimerkiksi lääkejätteiden vastaanotto apteekissa, kulutustuotteiden vastaanotto myymälöissä ja vapaaehtoiset keräystapahtumat. Omassa toiminnassa syntyvän jätteen syntypaikalla tapahtuva keräys ei ympäristöministeriön näkemyksen mukaan ole jätelain 100 §:ssä tarkoitettua ammattimaista keräystä.

Ympäristölupa vaaditaan ympäristönsuojelulain (YSL) 28.2.4 §:n nojalla, jos toimintaan sisältyy myös jätteen hyödyntämis- tai loppukäsittelytoimeksi katsottavaa jätteen varastointia (R 13, D 15), jätteen esikäsittelyä (esim. haketus, murskaaminen) tai uudelleenpakkaamista (R 12, D 13, D 14) tai muuta jätteen käsittelyä ja jos toiminta on laitosmaista tai ammattimaista. Tällaisen toiminnan yhteydessä tapahtuva jätteen keräys luvitetaan samassa toimintakokonaisuudessa luvanvaraisen jätteenkäsittelyn kanssa eikä erillistä ilmoitusta jätteen keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin tällöin tarvita. Vastaavasti erillistä ilmoitusta ei YM:n näkemyksen mukaan tarvita, jos keräys toteutetaan osana muuta ympäristöluvanvaraista toimintaa.

Vaikka jätelaille ei varsinaisesti muutettu jätteen varastoinnin tai muun käsittelyn luvanvaraisuutta, voivat edellä selostettu jätteen keräyksen määritelmän täsmentyminen ja keräystoimintaa koskevan ilmoitusmenettelyn käyttöönotto käytännössä johtaa luvanvaraisuuden rajausten uudelleentarkasteluun eräiden jätteen vastaanotto toimintojen osalta.²

Ympäristölupa voi olla tarpeen myös YSL 28 §:n 2 momentin 1–3 kohdan nojalla, kuten naapurussuhdehaitan tai vesistön pilaantumisen vuoksi. On kuitenkin huomattava, että esimerkiksi vastaanotto paikan sijainti pohjavesialueella ei yksinään riitä perusteeksi vaatia YSL:n nojalla toiminnalta ympäristölupaa. Jos pohjavesialueelle sijoitettavan jätteen keräystoiminnan arvioidaan aiheuttavan pohjaveden pilaantumisvaaraa, on valvontaviranomaisen ryhdyttävä YSL:n mukaisiin valvontatoimiin pohjaveden pilaamiskiellon vastaisen toiminnan ehkäisemiseksi.

Teollisuuspäästädirektiivin (2010/75/EU) mukaan direktiivin mukainen lupa vaaditaan vaarallisen jätteen väliaikaiseen varastointiin, kun kokonaiskapasiteetti on enemmän kuin 50 tonnia, lukuun ottamatta väliaikaista varastointia keräilyn aikana paikassa, jossa jäte tuotetaan. Vastaava vaatimus on tarkoitus sisällyttää uuteen ympäristönsuojelulakiin, joka tulee voimaan vuoden 2014 alussa. Direktiivin säännöksen perusteella jätteen keräyksen yhteydessä tapahtuva vaarallisen jätteen väliaikainen varastointi (pl. välivarastointi syntypaikalla) vaatii jatkossa teollisuuspäästädirektiivin mukaisen luvan, jos kerrallaan varastoitava määrä ylittää 50 tonnia. Tarve tätä pienemmän vaarallisen jätteen väliaikaisen varastoinnin ympäristölupaan ”kansallisena laitoksena” on ratkaistava tapauskohtaisesti edellä esitettyjen arviointiperusteiden mukaisesti.

3. Johtopäätöksiä tarvittavasta viranomaishyväksynnästä eri toimintoihin

Käytännössä on edellä esitettyjen seikkojen perusteella tapauskohtaisesti ratkaistava, milloin jätteen keräys vaatii ympäristöluvan ja milloin se voidaan ilmoittaa jätteen keräystoimintana jätehuoltorekisteriin.

Seuraavassa taulukossa on esimerkkejä siitä, mitä viranomaishyväksyntää tietyiltä jätehuoltotoiminnoilta yleensä vaadittaisiin. **Ratkaisut viranomaishyväksynnän tarpeesta on kuitenkin aina tehtävä tapauskohtaisesti.**

² Yhtä aikaa uuden jätelain kanssa tuli voimaan myös ympäristönsuojeluasetuksen (YSA) muutos, jossa tarkistettiin muun muassa lupaviranomaisten toimivaltaa koskevien säännösten (YSA 5.13.f §, 7.13.b §) muotoiluja vastaamaan paremmin jätelain käsitteistöä. Mainituissa säännöksissä säädettiin aiemmin viranomaisten toimivallasta ongelmajätteiden (nyt vaarallisten jätteiden), sähkö- ja elektroniikkalaitteiden sekä romuajoneuvojen varastoinnin ja vastaanoton osalta. Uusissa säännöksissä viittaus vastaanottoon on kuitenkin poistettu, koska jätteiden vastaanotto ja siihen liittyvä tilapäinen varastointi rinnastuvat ilmoituksenvaraiseen jätteen keräystoimintaan. Edellä olevan mukaisesti näiden jätteiden vastaanotto on luvanvaraista, jos vastaanottoon liittyy jätteen hyödyntämiseksi tai loppukäsittelyksi katsottavaa esikäsittelyä tai muuta kuin tilapäistä varastointia tai alustavaa lajittelua.

Ympäristölupa

- jätteen vastaanottoaika, jossa jätettä varastoidaan laajamittaisesti (esim. kerrallaan varastoitavien tavanomaisten jätteiden määrä yli 50 tonnia tai enemmän kuin 2-3 konttia) tai pitkäaikaisesti (yli vuoden)
- siirtokuormausasema tai jätteen putkikuljetusjärjestelmän koontiasema, jos kysymyksessä on laajamittainen toiminta (esim. kerrallaan asemalla välivarastoitavien tavanomaisten jätteiden määrä yli 50 tonnia) tai jos toimintaan sisältyy ympäristöluvanvaraiseksi jätteen käsittelyksi katsottavaa jätteen esikäsittelyä tai jos toiminta on luvanvaraista YSL 28 §:n 1–3 kohtien nojalla
- jätteen vastaanottoaika, jossa jätettä siirrellään laajamittaisesti koneellisesti taikka lajitellaan koneellisesti, paalataan, murskataan tai haketetaan tai tehdään muuta vastaavaa esikäsittelytoimintaa
- autopurkamo tai muu romuajoneuvojen vastaanottoaika, jossa romuja lajitellaan, polttoleikataan, puristetaan, poistetaan vaarallisia aineita ja esineitä, jne. tai muuta vastaavaa esikäsittelytoimintaa
- SE-romun tai metalliromun vastaanottoaika, jossa romuja lajitellaan, puretaan, poistetaan vaarallisia aineita ja esineitä, polttoleikataan, puristetaan jne. tai muuta vastaavaa esikäsittelytoimintaa
- keräyspaperin vastaanottoaika, jossa keräyspaperia lajitellaan, murskataan, paalataan jne.
- jätteen keräys, joka toteutetaan samassa toimintakokonaisuudessa ympäristöluvanvaraisen jätteen käsittelyn tai muun ympäristöluvanvaraisen toiminnan kanssa
- öljynsuodattimien vastaanottoaika, jossa suodattimet puristetaan öljyn erottamiseksi

Merkitseminen jätehuoltorekisteriin (ilmoitusmenettely)

- kunnan, tuottajayhteisöjen, tiehallinnon ja jätealan yritysten järjestämät sekajätteen tai lajitellun jätteen vastaanottoaikat
- kauppojen pihilla olevat ekopisteet
- kotitalouksien vaarallisten jätteiden vastaanottoaikat huoltoasemien yhteydessä ym.
- romuajoneuvojen, SE-romun ym. hyvin pienet vastaanottoaikat, joissa romuja ei polttoleikata, pureta, tyhjennetä nesteistä tai muutoin esikäsittelä ja jossa romuja säilytetään vain lyhyen aikaa

Hyväksyminen jätehuoltorekisteriin

- jätteen liikkuva keräys, kuten pakkaavat jäteautot, loka-autot, vaarallista jätettä tai muuta jätettä kampanjaluonteisesti keräävä auto, jätteen ammattimaisena jätteenkuljetuksena

Ei ympäristölupaa eikä merkintää

- lääkejätteiden vastaanotto apteekeissa
- hyväntekeväisyysjärjestöjen, koulujen ym. jätteen keräyskampanjat
- käytöstä poistettujen kulutustuotteiden vastaanotto myymälöissä (esim. paristot, energiansäästölamput, muu SE-romu)
- muu ei-ammattimainen keräys

4. Ilmoituksen tekeminen

Ilmoitus toiminnassa olevasta ammattimaisesta keräyksestä on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 1.5.2013. Ilmoitus voidaan tehdä yrityssuomi.fi-verkkosivulta (www.yrityssuomi.fi Etusivu > Ilmoitus jätteen ammattimaisesta keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin) saatavaa lomaketta käyttäen (suora linkki <http://www.yrityssuomi.fi/web/guest/lomake?docid=17651>).

Jos toiminnanharjoittajalla **on voimassa oleva ympäristölupa keräystoimintaan**, mutta toiminta on luonteeltaan jätelain 100 §:ssä tarkoitettua ilmoituksenvaraista keräystoimintaa, voidaan keräystoimintaa harjoittaa luvan nojalla siihen saakka, kun kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on toiminnanharjoittajan ilmoituksen perusteella merkinnyt toiminnan jätehuoltorekisteriin. Tällaisissa tapauksissa ei ilmoitusta ole ympäristöministeriön näkemyksen mukaan käytännössä välttämätöntä tehdä 1.5.2013 mennessä, vaan merkitseminen jätehuoltorekisteriin voidaan tehdä esimerkiksi silloin, kun luvan muuttaminen olisi muustakin syystä tarpeen. Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty luvan raukeamisesta näissä tapauksissa. Näin ollen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on omasta aloitteestaan tehtävä luvan raukeamista koskeva päätös sen jälkeen, kun toiminta on merkitty jätehuoltorekisteriin. Perusteena luvan rauettamiselle olisi se, ettei luvan voimassaololle ole lain mukaista perustetta. Rauettamisessa noudatetaan soveltuvin osin ympäristönsuojelulain mukaisia menettelyjä. Menettely voitaneen yleensä hoitaa verrattain kevyesti; esimerkiksi muiden kuin asianosaisten kuuleminen ei näissä tapauksissa hallintolain 41 §:n nojalla liene useinkaan välttämätöntä.

5. Merkitseminen jätehuoltorekisteriin ja toiminnan valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen merkitsee toiminnan rekisteriin saadun ilmoituksen perusteella. Merkitsemiseen ei voida liittää toimintaa koskevia ympäristönsuojeluvaatimuksia tai muita vastaavia määräyksiä. Jos ilmoitus ei sisällä kaikkia jäteasetuksessa vaadittuja tietoja, viranomainen voi pyytää toiminnanharjoittajaa täydentämään ilmoitusta. Jos toiminnanharjoittaja ei toimita pyydettyjä lisätietoja, on toiminta kuitenkin merkittävä jätehuoltorekisteriin ja ryhdyttävä tarvittaviin valvontatoimiin puuttuvien tietojen saamiseksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä rekisteröinnistä käsittelytaksansa mukaisen maksun.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa ilmoituksen tehneelle toiminnanharjoittajalle rekisteröinnin suorittamisesta vastauskirjeen, jossa mainitaan ainakin ilmoituksen tehneen toiminnanharjoittajan yhteystiedot, rekisteröinnin ajankohta sekä sanallinen tieto vastaanottopaikkojen sijainnista (esimerkiksi käyntiosoite tai muu vastaava kohteen yksilöivä tieto) ja vastaanottopaikoissa vastaanotettavat jätelajit. Samanaikaisesti yhdellä ilmoituksella rekisteröitäväksi ilmoitetuista toiminnanharjoittajan vastaanottopaikoista siis annetaan vain yksi vastauskirje. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimittaa kirjeen tiedoksi myös ELY-keskukselle. ELY-keskuksessa kirje kirjataan asianhallintajärjestelmään ja ympäristönsuojelun tietojärjestelmästä voidaan tehdä linkitys tähän asiakirjaan. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tallettaa ilmoituksen liitteineen ja vastauskirjeensä oman asiakirjahallintonsa mukaisesti. Ilmoitusta tai sen jäljennöstä ei toimiteta ELY-keskukselle.

Lähempiä tietoja rekisteröinnin merkitsemisestä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (VAHTI) saa ELY-keskuksesta.

Jos ilmoituksen perusteella tai muutoin havaitaan, ettei toiminta täytä jätelaissa tai sen nojalla annettuja vaatimuksia (vrt. erityisesti jäteasetuksen 10 §, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen (852/2004) liitteessä 3 oleva 1 kohta, romuajoneuvoista annetun valtioneuvoston asetuksen (581/2004) 9 § tai paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen (422/2008) 10 §:n 2 momentin 2 kohta) kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käytössä on jätelain ja YSL:n valvontamääräykset tehosteineen. Viranomainen voi toimittamansa tarkastuksen pe-

rusteella antaa jätelain 125 §:n nojalla toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi. Pilaantumisen ehkäisemiseksi tarvittavan yksittäisen määräyksen se voi vastaavasti antaa ympäristönsuojelulain 85 §:n nojalla.

Jätteen ammattimaisen keräystoiminnan harjoittajan on pidettävä kirjaa keräämistään jätteistä jätelain 100 §:n ja jäteasetuksen 23 §:n mukaisesti.